

Tora Augestad vant fortjent Spellemannpris for sine tolkninger av blant andre Weill på platen «Portraying Passion» sammen med Oslo-Filharmonien. FOTO: FREDRIK HAGEN/NTB SCANPIX

Maja S.K. Ratkjes har gitt ut musikken basert på Hamsuns «Sult». FOTO: MIMSY MØLLER

Skarpe historiedrømmer

To særpregede vokalister har sluppet album der de synger scenemusikk på plate. Begge de historiske verkene møter nåtiden på et vis som gjør at innspillingene unngår arkivformatet.

TORA AUGESTAD & OSLO-FILHARMONIE

5 «Portraying Passion – Works by Weill/Paus/Ives» Med Oslo-Filharmonien/Joshua Weilerstein (dirigent)/Christian Eggen (dirigent)/Lavo Classics

Kurt Weills scenemusikk er Tora Augestads hjemmebane. Etter et tiår på tyskspråklige teaterscener synger hun den om mulig enda mer integrert og nyansert. Augestad nærmer seg all musikk med en sjelden kombinasjon av ekspressivitet og knivskarp presisjon, og det har allerede innbragt «Portraying Passion» en imponerende nominasjon til den tyske platekritikerprisen, i tillegg til at hun her hjemme fikk Spellemannprisen for nettopp denne utgivelsen i Klassisk-kategorien sist helg.

Weills «Seven Deadly Sins» (1933) er

i utgangspunktet en ballett i syv deler, en for hver av de syv dødssyndene. De er bundet sammen av et fascinerende, dialektisk plot av Bertolt Brecht der to versjoner av hovedrollen Anna, originalt en sanger og en danser, sendes på reise for å skaffe penger til å bygge familiens nye hus. Familien synges av en mannskvartett der moren er klagede bass. Også familien leverer lysende sang på denne innspillingen; de fire mannlige sangerne er like sikre solister som ensemblesangere. Teatermusikk åpner for en råere og mer direkte spillestil enn Oslo-Filharmonien ofte velger, men selv om det enkelte steder nesten blir for lytefritt, har spillet en klanglig dybde som få gjør dem etter.

Forskjellene mellom Weills korpsaktige rytmer og det mer dvelende landskapet i Charles Ives' «Five songs» (1922) som likevel har røtter i folkelig

sang, tydeliggjør hverandre. Den instrumentale «The Unanswered Question» (1908) av samme komponist lager nettopp et besnærende, åpent punktum.

I midten har Augestad plassert et verk hun selv har bestilt, norske Marcus Paus' «Hate songs» (2014) til syrlige tekster fra 1917 av den amerikanske poeten, forfatteren og kritikeren Dorothy Parker. Musikken er språkner og følger ordrytmen tett. Noen steder savner jeg en større motstand eller avstand mellom de to, at tekst og musikk hadde utfordret hverandre mer. Men Parker er et glimrende tekstvalg til sangeren Paus skriver for, og ikke minst gir det mening at Augestad inkluderer egen musikalsk samtid i sammenhengen.

Maja S. K. Ratkje slapp nylig plata «Sult», som bygger på scenemusikken

hun spilte live i fjor vår til Jo Strømgrens kortkoreografi for Nasjonalballetten over Hamsuns roman. Musikken er mer melodisk og mindre abstrakt enn Ratkjes vanlige fingeravtrykk og knytter an til cabaret, viser, jazz og mer folkelige vokaltidstradisjoner. Også formen tar opp dette strofiske, med korte kadenser og melodisnutter som mentalt sender denne lytteren ut gjennom en by om natten, forbi barer med åpne dører som slipper ut fire-fem takter musikk å ta med seg videre.

Samtidig er musikken umiskjennelig Ratkjes, mye på grunn av det hybride og radikale instrumentet hun selv har konstruert og funnet ut av å traktere. Et trørgel, et instrument fra romanens samtid, er preparert med plastslanger, metallrør, strenger, vifter, hjul, glass og perkusjonsflater som Ratkje spiller på med hender, føtter og fiolinbue mens

hun synger. Da jeg så forestillingen, ønsket jeg at koreografien hadde vært like modig. Men det er samtidig modig av Strømgren å invitere Ratkje inn og gi henne frie tøyler.

Det ble også scenisk produktivt, for å høre og se Ratkje arbeide i det uoverskuelige byggverket pumpet nærvær inn i det mer forutsigbare narrative i koreografien. Spornavnene på «Sult» gir meg akutt lyst til å gjenlese Hamsuns febrile prosa. De er sitater fra romanen der forfatteren enten snakker eksplisitt om lyd eller lager Ylajali-aktige lydmalende fantasiord. Noen av de siste har åpenbart inspirert musikken. Hør «Amioda», eller «Sayago – en sådan glidende lyd».

■ HILD BORCHGREVINK

Kultur- og likestillingsminister Trine Skei Grande (bildet) og statssekretær Paul Chaffey (H) i Kommunal- og moderniseringsdepartementet mottok i går en ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiver. Bildet er tatt ved en tidligere anledning. FOTO: MIMSY MØLLER

Klageregler skal hindre arkivslurv

Arkivlovutvalget foreslår egne klageregler for medier og innsyn i dokumenter, og straff for dårlig arkivering. Forslagene får ros fra Norsk Presseforbund.

■ ISABEL BECH

I dag er det en del eksempler på at det slurves med arkivering. Og det er ingen virkemidler her dersom man synes dette gjøres dårlig. Derfor foreslår vi egne klageregler, sier leder Christian Reusch i arkivlovutvalget til NTB.

Utvalget la tirsdag fram et utkast til ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiver, som skal avløse arkivloven fra 1999. Utvalget foreslår også sanksjoner dersom virksomheter bryter arkivloven, og mener Fylkesmannen skal føre tilsyn i kommuner og fylkeskommuner.

I 2017 gjennomførte Riksrevisjonen en kartlegging over statsforvaltningens praksis med arkivering og journalføring av offentlige saksdokumenter. Det ble da slått fast at forvaltningene er for dårlige på åpenhet og innsyn.

Fornøyd med klagerett

Norsk Presseforbund (NP) har i et møte med utvalget tatt opp problemene med for dårlig åpenhet i arkivene. Jurist Kristine Foss i NP er fornøyd med at utvalget tar disse problemene på alvor.

– Det er helt nødvendig med sanksjoner. I dag er det mye lettere å holde tilbake informasjon enn å gi ut for mye. Det får ingen konsekvenser å holde tilbake informasjon, sier hun.

Hun sier klageretten som foreslås, er en sterk forbedring.

– Det er i dag ingen formell klagemulighet, til tross for avgjørende konsekvenser for innsynsmulighet og åpenhet, sier Foss til NTB.

Arkivutvalget slår også fast at praksisen med postjournaler og journalføring bør opphøre til fordel for en mer moderne løsning.

– Journalen er et verktøy med lange tradisjoner for å få løpende oversikt over saker, men vi tror ikke fremtiden er i det formatet. Tilgjengeligheten må håndteres med andre verktøy, sier Reusch.

Mye info går tapt

Foss understreker at hun ikke har fått satt seg inn i hvordan utvalget mener journalene skal erstattes, men er enig i at det må på plass nye løsninger.

– Mange tror journalen er et spill av hva som finnes i arkivene, men det stemmer ikke. Jeg liker tanken med ny tilnærming, i hvert fall hvis det bidrar til et riktigere bilde av hva arkivene inneholder, sier Foss.

Hun understreker at journalen har en viktig funksjon for å få vite hva man kan søke innsyn i.

– Det må være en tanke om hvordan man kan ivareta funksjonen til journalen, sier hun.

Digitalt arbeid må sikres Kultur- og likestillingsminister Trine Skei Grande (V) og statssekretær Paul Chaffey (H) i Kommunal- og moderniseringsdepartementet var til stede under overrekkelsen av utredningen tirsdag.

– Arkivloven har ikke holdt tritt med digitaliseringen. Jeg er opptatt av åpenhet i det offentlige, og at det vi gjør kan etterprøves. Når forvaltningen arbeider digitalt, må vi sikre dette på nye måter, sier Grande.

(NTB)